

BLICHERNOTER indeholder

Blicher-Selskabets årsfest, referat
Jesper Beinov: "Dansk litteratur sande
gesandt i udlandet

Trækfuglene Asger Schnacks forlag
Jon Høgh: Små historier om Blicher
Hedelærkens Velkommenhjem til Natter-
galen

Erik Harbo: Steen Stensen Blicher og Eu-
gen Sue

Bente Harbo: Det med småt i den nye ud-
gave af *De danske Træer*

Erik Harbo: Om *De danske Træer*

Bestyrelsen for Blicher-Selskabet 2014

Formand: Operasanger Erik Harbo
Næstformand: Fuldmægtig Peder
Porse

Sekretær og kasserer: James Lerche

Museumsdirektør Tinna Møbjerg

Skuespiller Paul Hüttel

Lektor Henrik Ljungberg

Lektor Dorrit Færk Møller

Lektor Thorkild Holm

Suppleant: Adjunkt Anders Gjesing

Antal medl.: ca. 650 (400 husstande)

Medlemskab: Husstand 150 kr.

Udland 175 kr. Institutioner: 200 kr.

Giro-nr 409 0780 (reg. nr. 9570)

Blicher-Selskabets adresse:

Havelodden 64, 4000 Roskilde

Tlf. 46 37 39 20

mail: erik.harbo@mail.dk

Blichernoter udgives 3 gange årligt,

redigeret af Erik Harbo

www.blicherselskabet.dk

ISSN 1602-2742

Billeder fra Blicher-Sel-
skabets årsfest 5. okt.

Professor John Damgaard og Benedikte Damgaard
James Lerche, Henrik Ljungberg, Dorrit Færk Møl-
ler og Sven H. Rossel

Onsdag 15. april 2015 Generalforsamling i Kompagnisalen
Søndag den 11. okt. 2015 Årsfest i Teatermuseet i Hofteatret
Lørdag den 8. august Store bogdag på Hald

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER- SELSKABET

Selskabet blev stiftet 11. oktober 1951

www.blicherselskabet.dk

November 2014

Blicher-Selskabets nye udgivelse
Blichers sidste digtsamling *De dan-
ske Træer* udsendes sammen med
denne udgave af *Blichernoter* som
årgave til medlemmerne.

Den er allerede anmeldt med mange stjer-
ner i *Kristeligt Dagblad* og i *Nordjyske*,
hvor anmelderne hefter sig ved samlingens
karakter af afskedsdigte. Men Blicher for-
nægter sig ikke, han er selvironisk og
munter. Vel er digtene ikke på højde med
Trækfuglene med de rummer den gamle
digters livserfaring. Bogen blev i novem-
ber præsenteret ved tre arrangementer i
Herning, Thorning og Spentrup.

Se medlemstilbud på side 15
3 bøger for 250 kr. Julegaveide!

Steen Steensen Blicher

DE DANSKE TRÆER

Sidestykke til Trækfuglene

Udgivet af Blicher-Selskabet og

i 200-året for Digte 1814

Ved årsfesten den 5. oktober i Tea-
termuseet blev Blicherprisen givet
til professor Sven H. Rossel, Wien
for hans mangeårige formidling af
dansk litteratur til unge studerende.
Kulturredaktør ved *Berlingske* Jes-
per Beinov motiverede prisen. For
det musikalske og litterære pro-
gram stod professor John Dam-
gaard og Benedikte Damgaard og
Dorrit Færk Møller, Henrik Ljung-
berg og Bente og Erik Harbo.

**Kort referat af
Blicher-Selskabets årsfest 5. oktober 2014**

Aftenen indledtes med overrækkelsen af Blicherprisen til Sven H. Rossel. Prisen blev motiveret af redaktør på *Berlingske* Jesper Beinov. Se talen på de følgende sider.

Formanden sagde ved overrækkelsen:

Kære professor, kære Sven, kære ven kan jeg også sige, for vi har kendt hinanden i mange år. Derfor har jeg netop kunnet følge med i dit store arbejde for udbredelsen af dansk litteratur i udlandet.

Vort bekendtskab hidrører fra 1979, så det er mange år, hvor vi ved sjældne møder har kunnet diskutere Blicher og dine andre yndlingsdigtere. Jeg har fulgt dit arbejde endog ved selvsyn i Seattle, Washington og i Wien, hvor du også har virket som professor, som afdelingsleder ved Universitet, og hvor du begge steder har inviteret mig til at holde foredrag.

Du har kaldt dit lille erindringskrift *Barn af Vendsyssel* udgivet af Lions klub i Nordjylland for *Kjær est du, Barndomsland*, og angiver selv, at det selvfølgelig er Blicher, der inspirerer til titlen. Dit barndomsland var Vendsyssel, men alligevel antyder du til sidst, at du ikke ved, hvor du har hjemme, og at ingensteds og overalt ville være en letkøbt kliché. Du siger dog, at dine følelser for den del af barndomslandet, hvor du har trådt dine barnesko – har præget dig for livet..

Dine yndlingsperioder inden for litteraturen er og har altid været middelalderen, barokken og romantikken. Dine musikalske interesser udgør en væsentlig del af dit liv, ja du siger endda, at musikken ge-

nerelt har skaffet dig den største trøst og glæde i denne tårernes dal. Musikken er noget ganske uundværligt, og det gælder bl.a. Bachs kantater, Beethovens kammermusik, Schuberts sange og Wagners operaer, og hertil kan vi så tilføje din glæde ved den danske sangskat, H.C. Andersens tekster, og i det hele taget tekster af klassiske, men også nulevende danske og skandinaviske forfattere og digtere.

Du underviser stadig i dit otium og er et af landets flittigste kronikskrivere i en række aviser, gæt blot emnerne, det er især danske og skandinaviske digtere og forfattere og ofte dem, der er ved at gå i glemmebogen i vores travle og overfladiske hverdag.

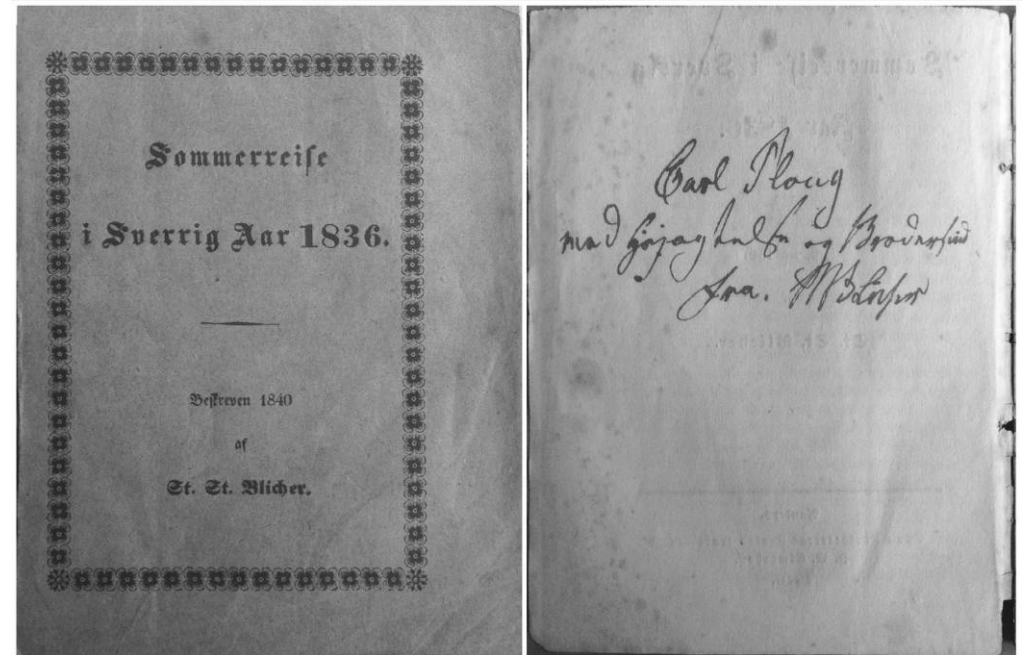
Vi ønsker dig mange gode år endnu.

Efter prisoverrækkelsen talte Sven Rossel om emnet: *Om at undervise St. St. Blicher i udlandet og andet godt.*

Derefter spillede professor John Damgaard og hans datter Benedikte Mozarts sonate i G dur KV 301 (1778), allegro con spirito - allegro. John Damgaard har mange gange glædet os ved sit spil ikke mindst i 2010 ved 200 året for R. Schumann. Violinisten Benedikte Damgaard debuterede fra DKDM i jan. 2014. Benedikte har vundet mange konkurrencer i de sidste par år. Hun spiller i Copenhagen Piano Quartet og de indspiller bl.a. Kuhlhaus klaverkvartetter for DA-CAPO.

I pausen skænkede der et glas vin/vand i forhallen.

I 2. afdeling fejrede vi 200 år for Bli-

I sidste nummer af Blichernoter fortalte Steffen Lauge Pedersen under titlen *En bogsamler fortæller om "Svithiod"* om sine eksemplarer af bogen, men redaktøren glemte at indsætte dette pragtfulde billede med dedikationen. Der stod i denne: *Carl Ploug/ med Høiagtelse og Brodersind/ fra StSt Blicher*. Carl Ploug var Blichers gode støtte bl.a ved Himmelbjergfesterne. (Se *St. St. Blicher og Himmelbjerget*).

Køb selskabets bøger til julegaver Se hjemmesiden. Bestil på mail erik.harbo@mail.dk eller send bestilling til selskabets adresse.

De danske Træer årsgave 2014 (tilbud til medlemmer 3 stk for 250 kr.)	120
Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø årsgave 2013	120
Cd Erik Harbo synger Blicher årsgave 2012	75
Cd E Bindstouw årsgave 2012	50
Sommerreise i Sverrig 2011	150
En Blicherkalender	45
DVD: Steen Steensen Blicher Knud Sørensen fortæller	65
Min Hjertelskede Ven, Niels Kofoed/Erik Harbo 2007	70
Årets boggave De tre Helligaftener 2009	120
Erik Harbo: Frøkenen fra Hald 2008	150
Blicher Noveller ill. af Mette Dreyer 2008	75
Der Himmelberg Tysk oversættelse 12 noveller	150

askens anvendelse som gavntræ; utallige gulve, redskaber og træsko er lavet af asketræ, og fiskerne bruger de lange lige stammer til bundgarnspæle. Men asken kunne også have et dårligt omdømme: En legende fortæller, at det var en ask som Judas hængte sig i. Den er nok også mere egnet til dette formål end et hyl-det træ. En anden legende fortæller, at Kain slog Abel ihjel under et asketræ.

Så kommer vi til el. Nok et af de mest sagnomspundne træer overhovedet på grund af en sproglig forveksling. Elle-konge eller elverkonge – det kommer ud på ét. Elverhøj kender vi alle. Elverpigerne danser i mosens tåger eller på engens græs, og hvor de har danset kan man næste dag se en rundkreds af svampen elle-dans-bruskhæt. Elverpiger kan som bekendt kendes på, at de er hule i ryggen, og et godt middel til at modstå deres trol-deri er at holde en ellepind i hånden, så kan intet ondt ramme en.

Eg, skovens konge. Det er en eg fra Nordfelt-skovene på Møn, der pryder forsiden. Erik tog billedet for et par år siden, og da vi prøvede at opsøge træet igen denne sommer, kunne vi ikke finde det. Men i godsets indkørsel lå det, fældet. Vi burde have talt årringene men fik ikke gjort det. Andre ege af den størrelse er ca. 300 år gamle.

Blicher slutter samlingen med lyng, et smukt vemodigt digt, hvor sangeren tænker på sin egen død og glemsel. Også lyngen har sin nytteværdi, og alt dette og mere til har vi skrevet om i denne bog.

Bogen er forsynet med en litteraturliste, så man kan finde mange flere historier end de få, der kunne blive plads til i bogen.

Blicher udgav i 1844 sin sidste digt-cyklus som han kaldte *De danske træer - Et sidestykke til Trækfuglene*.

Hans tidligere samlinger omfattede efter *Ossian, Digte 1814, Jyllandsrejse, Bautastene, Sneeklokken, Livet, Trækfuglene, E Bindstouw* og så den 9. *De danske Træer*.

Allerede P.L. Møller, der udgav Blichers digte i 1846 og 47, men ikke medtog samlingen, siger, at Blicher ”har udgivet Skizzer og Smaafortællinger foruden en Del Digte med særegne satirisk-gemytlig Naturphantasier over ”De danske Træer””.

Ideen synes han at have fået på sine vandring i den danske natur. Mange af digtene blev indført på bagsiden af det landkort, han medbragte på sine rejser fra omkring 1838. Mappen som kaldes *Kladdebogen* er bevaret og befinder sig på universitetsbiblioteket. Indholdet blev fremdraget af H. Trier i 1898 og trykt i Tidsskriftet *Dania*.

I samlingen har min kone Bente og jeg forsøgt at lægge digtene ind i en slags Folkebog, fordi Blichers digte med deres mange pudsigheder lægger op til det. Blicher var som mange af sine samtidige en overordentlig kyndig mand på naturområdet, selv landmand, have-mand, skovmand, hede- og moseopdyrker og dertil jæger, så ham kan man ikke rende om hjørner med, han ved hvad han skriver om.

Der er i alt 29 digte og Blicher kørte åbenbart træet, da han sad og redigerede digtene og glemte en række træer, ja, allerede, da han skrev dem i *Kladdebogen*, for han siger et sted ”Rigtnok er der flere Træ’r tilbage; / men ifald de her ej vil behage, / kan Enanden tage fat. / God rolig Nat.”

Stilen er gammeldags, og det er ikke den air over digtene, som vi finder i *Trækfuglene*, men til gengæld er der det mere livsvisdom, en slags afsked med livet, nu hvor han er blevet gammel, og man må forundres over alle de ideer fra den klassiske litteratur, som han formår at få med. Blicher ved alt, hvad træer anvendtes til på hans egen tid.

chers digtdebut 1814, men først spillede vore herlige musikere Mozarts sonate i B dur KV 378 (1779) allegro moderato - andantino sostenuto e cantabile - ron-deau: allegro.

Lektor Henrik Ljungberg talte om Blichers digte og sagde:

TRÆER OG FUGLE Blicher i naturen, Blichers viden om den, træernes og fuglenes navne. Gennem hele hans forfatterskab spiller de en rolle, fx markant i indledningen til digtsamlingen ”Svithiod”. Blicher står i sit efterårslandskab efter sit livs første egentlige udenlandsrejse, den oplevelsesrige sommertur gennem Sverige 1836:

”Hvad flaggred’ hist bag Espens tynde Grene?
En fremmed Fugl? – Jeg er dog ei alene-
En Reisende maaskee? Hvorfra? Hvorhen?
Dit Navn? – ”Morkulla” – Ah! Min svenske Ven!
Velkommen hid fra dine Fødeegne!”

Det er sneppen, og Blicher lægger selvfølgelig vægt på dens svenske navn.

Hvis man springer 20 år tilbage i forfatterskabet, er vi i ”Jyllandsreise i sex Døgn”, Blichers lyriske jeg er rejst fra hovedstaden og hjem til sit barndomslandskab. Undervejs har han i ossiansk stil beskrevet storladne begivenheder i fortidens natur og vejrlig – men pludselig er vi i erindringens meget personligt sansede og sanselige have:

”Hvor Knøsen lytted begjærlig til Faders Fortælling

Om Paradisets uskyldige barnlige Glæder.

Stille sad jeg, mens Øjet løb om i Haven, og tyktes

Bag Hasselhækken at skimte den snehvide Engel.”

Blichers lyriske jeg husker både kundskabens træ og livets træ og de graner han kaldte ”Adam” og ”Eva”, men kun kundskabens træ står tilbage – og så selvfølgelig erindringen om den snehvide engel, som i det blicherske landskab også hedder ”Hulde Engel”, og som efter undertegnede mening er af hunkøn. Et helt særligt bevinget væsen. Blichers egen formulering af et såkaldt syndefald.

Derpå læste Paul Hüttel af kap. 6 af *Jyllandsreise i sex Døgn*.

Lektor Dorrit Færk Møller talte om *Trækfuglene*, Blichers vægtigste digtsamling og tog udgangspunkt i digtene *Duen* og *Rylen*, som derefter blev læst af Paul Hüttel.

Bente og Erik Harbo causerede om årets udgivelse *De danske Træer* og læste enkelte af digtene som næsten alle er skrevet som en samtale mellem Blicher og det enkelte træ.

Vi sluttede efter en 9 kvarter broget Blicherunderholdning, hvor mange medlemmer i pausen fik lejlighed til at hilse på hinanden i de smukke omgivelser i Teatermuseet i Hofteatret. Bl. gæsterne inviteret af Sven H. Rossel sås bl.a. Ole Hyltoft samt bibliofilen Ulrich Ollendorf begge med hustruer.

På Asger Schnacks forlag er udkommet en ny *Trækfuglene*, som vi gerne anbefaler. Knud Sørensen lægger ud med et pragtdigt *Præludium*. Riffjæg tager sig af *Rylen*, og en lang række yngre digtere tager fat på de øvrige fugle. Pris 150 kr.

Ny Trækfuglene

Asger Schnacks Forlag

Blicherprisen til Sven H. Rossel

Motivationstale af *Jesper Beinov*: "Dansk litteraturs sande gesandt i udlandet"

Dansk litteraturs sande gesandt i udlandet"

Sådan har jeg i de godt 20 år, jeg har kendt professor Sven Hakon Rossel, set på hans gerning. I dag får Rossel fuldt fortjent Blicherprisen for sin formidling af litteratur.

70-årige Rossel er en af den slags lærde, dannede mennesker, en ægte polyhistor, der ikke skiltes med sin viden. Når man har oplevet ham i omgang med meget yngre mennesker, ser man hvordan han med litteraturpædagogens ynde formår at sætte sig i deres sted. Og anspore dem til at læse.

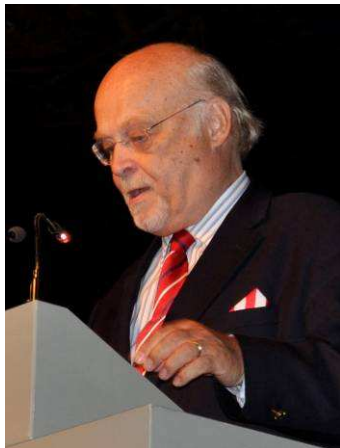
Rossel er oprindeligt magister i almindelig og sammenlignende litteraturhistorie – det der dengang blev kaldt magister i almindelig og sammenlignende morskabs-læsning. Lærerne var de i dag så glemte Paul V. Rubow, og siden professorerne Oluf Friis og Billeskov Jansen. Men de var litteraturens funklende stjerner før ungdomsoprøret. Karakteristisk nok satte professorerne dengang de kvik-

keste studenter i arbejde. Blandt Rossels ungdomsarbejder var at skrive tekstkritik og lave kollationsarbejde til Billeskovs store Holberg-udgivelse.

Udgangspunktet for Rossel blev dermed præget dybt af en kærlighed til litteraturen – men netop for dens egen skyld, og i dens egen ret. Og det sammenlignende, komparative greb, blev Rossels.

I "Litteratur på kryds og tværs" fra forrige år skriver han således: "Her [hos Friis og Billeskov] lærte jeg at sætte endnu større pris på vore folkeviser, salmetraditionen, Ludvig Holberg og den danske guldalder – en kærlighed, der har fulgt mig lige siden".

Den unge Rossel blev præget af en upolitisk tradition, det var en tradition der lagde vægt på læsefrugter, hvor den enkeltes hjerte og hjerne blev forædlet af litteraturen. I bredeste forstand. Ikke som skønånd, men i mødet med litteraturen og kunsten i dens mangfoldighed. Fra det højeste til det laveste. Fra det sublime til menneskelivet i al dets kødelige manifestation. Kort sagt: "kærlighed til gode

mange planter som lægemidler, men næsten altid blandet med vin eller snaps.

Æble, abild. Hvordan kan man vide, om en ung pige er jomfru? Jo, man lægger et rødt æble i hendes hånd, det vil falme, hvis pigen ikke er uberørt. Et æble er et kraftigt elskovspant, og det første æble kender vi fra beretningen om syndefaldet. Kalkmaleri fra Fanefjord kirke

Lind optræder også i megen folkelig fortælling. Den fæle lindorm udklækkes under roden på meget gamle lindetræer, og den æder træets marv, så det går ud. Derefter kommer ormen frem og kan begynde sine onde gerninger.

Og så kommer vi til hylden. Mon ikke vi tænker på lyse sommeraftener på terrassen med hyldeblomstdrik, eller mørke forkølede vinteraftener med sveddriven varm hyldeesaft? Den alvorlige fortælling om hyld handler om Judas, der efter at have forrådt Jesus hængte sig i et hylde-træ. Og da hylde-træet har skøre grene, styrtede han ned, og hans indvolde udvæltede. Beviset herpå er svampen Judasøre, en svamp der godt kan ligne et menneskeøre, og som sprang frem på hyldens grene der hvor Judas' krop ramte dem.

Hyben, rose. På Blichers tid voksede vores kendte hybenrose, *rosa rugosa*, ikke vildt i Danmark. I dag kalder vi den en invasiv art der er besværlig, ligesom bjørneklo og Arons mandelstav. Blichers rose er den vilde hunderose, der blomstrer smukt i hegn sammen med hyld. Når rosen dufter så sødt er det fordi Jesusbarnets tøj blev hængt til tørre på en rosenbusk. Forøvrigt er hyben sprængfyldt med c-vitamin.

Torn, tjørn, hvidtjørn. Man taler om ildebrandstjørne og pesttjørne. En ildebrandstjørn kunne rumme en brand, som flyttede over i gården, hvis træet blev fældet. En pesttjørn blev plantet på pestofres grave og måtte ikke ryddes, da de giftige dunster ellers kunne slippe fri. Et godt middel mod alle sygdomme var et kors bundet af to tjørnegrene, en kors-tjørn, som man skulle bære på sig.

Ask har en central plads i den nordiske mytologi med asken Ygdrasil, livets træ, hvorunder de tre norner sidder og spinder menneskets livstråd. Mere prosaisk er

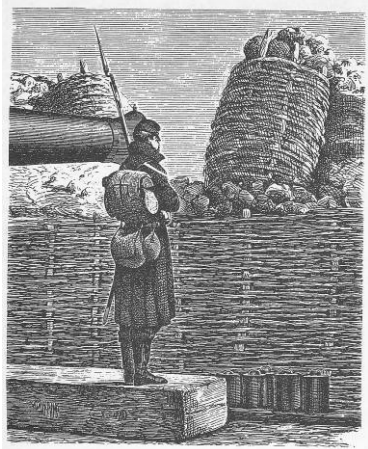
Om det med småt i den nye udgave af *De danske Træer* *Bente Harbo*

Nogle eksempler på "det med småt" i Blichers digtsamling *De danske Træer*.

I min skoletids historiebøger var "det med småt" det sjoveste at læse – det var alt det ekstrastof som ikke var decideret eksamenspensum, og som ikke var fyldt med kedelige årstal.

Under arbejdet med digtsamlingen stødte vi på mange spændende beretninger og udtryk. F.eks. ordet hesselvoller, dvs. hasselkæppe, og da vi for nylig brugte en dag på at beskære vores alt for mange, alt for gamle og alt store hasselbuske, fik vi samlet en anseelig bunke af disse hesselvoller – ja vi ville faktisk kunne forsyne hele den sjællandske hær med materiale til spidsrod. Godt at denne barbariske straffemetode er afskaffet lige som kavalieriets stigeremme og søfartens kølhalinger.

Der er mange arter af pil. Man brugte mange pilegrene til flethegn, derfor skulle hver bonde plante 10 pile ved sin gård ifølge Chr. V's danske lov. Hvis man ville være sikker på, at stiklingerne slog

rod, skulle man sætte dem i jorden langfredag. Billedet her viser skanse af fletværk ved Dybbøl. Det latinske navn

for pil er salix. Det kender vi fra hovedpinetabletter, f.eks. magnyl, der indeholder salicylsyre.

Asp, poppel, bævreasp har fået sit navn pga de lange tynde bladstilke, der får bladene til at skælve. Og hvorfor skælver træet? Blicher kommer med et bud: måske fordi træet ikke ville græde, da Jesus gik forbi på vej til Golgatha. Til straf skal det herefter altid skælve. Og Blichers tanker springer videre til Snorres Edda, hvor heksen Toke græder tørre tårer over Balders død. Så spinder han en ende over den ulyksalige mistelten der ikke var taget i ed og som leverede den pil, der dræbte Balder, og han vover den påstand, at aspen måske ligefrem er i familie med misteltenen. I øvrigt er det meget usandsynligt, at man kan lave brugbare pile af misteltenens bløde, leddelte stængler, men for guderne var det vel muligt!

Birk har leveret ris til mange skole drenge rumper. Der er også knyttet overtro til birk: Hvis der vokser en såkaldt heksekost i træets krone, kan man skære den ned og feje sin trappesten med den. Så kan ingen hekse komme ind i huset. I dag er vi så kloge, at vi ved, at denne deformitet hos birk skyldes en snyltesvamp. Blicher indfletter et gammelt ordsprog i digtet: Snart sprungen er stakket dans. Ordsproget fortsætter: sagde kællingen, hun sprang over et halmstrå.

Gran, Nordens levende pyramide. Foruden veddets nytteværdi kunne man også bruge unge skud som lægemiddel. Lagt i brændevin var det en kur mod blegtsot hos unge kvinder. I det hele taget optræder

tekster fremfor teoretiske emner" har Rossel selv formuleret det.

Her minder han om en anden klassisk lærd, nemlig Alan Bloom, hvis "The Closing of the American Mind" fra slut80'erne Rossel var inspireret af: Det var en lang besindelse på at læse de gode tekster og lade sig åndeligt forædle.

Men hele denne mere eksistentielt prægede litteraturopfattelse blev udfordret med 68-oprøret. Som så mange i sin generation bevidnede Rossel ungdomsoprøret.

Universitetet blev forandret i de år. Den politiske side af 1968 bekom ham ikke vel, så han søgte tidligt udenlands.

Dengang var det ikke normen for unge forskere, men det var måske ikke så fremmed med det internationale touch. Måske fordi Rossel er født i Bangkok, hvor faren var i ØK og moren var tysk. Efter krigen voksede han op i Nordjylland med sin mor.

Første stop var som lektor i dansk sprog og litteratur i Hamborg, siden i Kiel. Og siden fra 1974 som purung professor i Seattle og leder af Danish Studies ved Univ. of W. i Seattle. Jeg har spurgt, hvordan det dog gik til? Rossel fandt opslaget i KD, som ikke var det organ munkemarxisterne læste, så det gav ham et forspring.

Fra 1996 drog han og familien til Wien, hvor han blev udnævnt til professor i nyere skandinavisk litteratur og institutleder. Her virker han fortsat, og siden forrige år i en ny friere stilling, op til han ifm med sin 70-årsdag stoppede som daglig leder.

Blandt hovedværkerne er den af ham udgivne "A History of Danish Literature"

i fem bind som åbner den angelsaksiske verden for vores litteraturhistorie. Her skrev han afsnittet om Blicher, og som professor i nordisk og indenfor sml. litteraturvidenskab (i Seattle) har han fortalt mig, at han altid har smuglet et af de klassiske Blicherværker ind i læseplanen

Men aktiviteterne førte ham vidt omkring. Rossel har i årevis udgivet danske klassikere på engelsk. Således kan Johannes V. Jensen og andre kæmper læses for et udenlandsk publikum. Ligesom han har forestået tekstkritiske udgaver af Jensen, f.eks. digte og de tidlige romaner "Madame D'ora" og "Hjulet".

Det er ikke kun som forfatter, udgiver og oversætter af 45 bøger han er kendt. Han har bl.a. beskæftiget sig med Andersen, Kierkegaard, Bang, Bjørnvig og 1950ernes forfattere.

Nej, det er især som litteraturformidler, at Rossel modtager prisen. Det er sket i talrige forelæsninger, foredrag og ikke mindst den litterære kronik. Han debuterede for 50 år siden i JP med en tekst om Marquis de Sade, så også dengang var der smæk for skillingen

I en årrække har han skrevet i *Berlingske*, i *JP*, *KD* og *Flensborg Avis*. En række af disse er samlet i "Litteratur paa kryds og tværs".

I samme bog skriver han bl.a. følgende om relationen mellem Blicher og Kierkegaard, der i "Enten-Eller" skriver om en præst i Jylland, der synes at være Blicher:

Kierkegaards "portræt af Blicher er fiktivt – Kierkegaard og den jyske digter mødtes aldrig". [Men portrættet] "er en uforbeholden og tankevækkende hyldest til en stor dansk forfatter, der desværre er

alt for lidt kendt i udlandet med sine dybt tragiske og tidløse noveller, men ikke desto mindre var en vigtig inspirationskilde for den verdensberømte filosof"

Rossel er som det bør være fremgået også et holdningsmenneske. Fra som ung socialdemokratisk sindet er han vandret over til en mere konservativ-liberal position og er således i dag medlem af den liberale tænketank Cepos' Centerråd.

Katolske Rossel er siden 2012 også medlem af menighedsrådet nær hjemmet i Wien, og hvor sproget i hjemmet er tysk og engelsk, som der tales med børnene Pia & Sven, og hustruen, organisten Dominika Angelika, som tilhørte det tysktalende mindretal i Schlesien og derfor flygtede til Forbundsrepublikken i sin tid.

Her kan vi afslutningsvis også knytte an til Blicher. Det siges at der er to måder at elske sit land. Blicher skriver i *Danmarks nuværende Tilstand*, 1828 om den gamle romerske opfattelse, som siden blev kendt som det patriotiske syn, og så om den nationale opfattelse, der var Blichers egen: "‘Ubi bene, ibi patria’ [Hvor der er godt, dér er mit fædreland] er et Mundheld hos Andre;

Men Dansken siger: ‘Hic patria, hic bene’ [Her er mit fædreland, så her er godt]."

Rossel er, set med mine øjne, en fornem repræsentant for sit fædreland samtidig med at han viser, at man kan slå rod flere steder og på flere måder:

På den måde står han for den inkluderende danskhed, der giver plads og rum til forskellighed for alle dem, der kan og vil Danmark.

Og på den måde taler Rossel også ind i

tiden.

Rossel er nemlig en mand i evig bevægelse. Han har i mange år arbejdet på den autoritative udgave af Kongens Fald, der er på vej på DSL. Og han har et omfattende arbejde på vej, "Og så afsted til Wien – om Østrig i dansk litteratur". Rossel står aldrig stille.

Hjertelig tillykke med prisen, og fortsat lykke til med at udbrede kendskabet til dit gamle fædrelands litteratur i udlandet.

**Årets udgivelse *De danske Træer* er blevet godt modtaget af pressen. Kri-
steligt Dagblad ved Claus Grymer skriver:**

"Glemte Blicher-digte frem i lyset. Selskabet har i denne smukt tilrettelagte udgivelse ønsket ikke alene at gengive digtene, men også i videst muligt omfang at inddrage de hentydninger til naturen, som de rummer... Og selvom de da heller ikke når op på niveau med Blichers lyriske hovedværk *Trækfuglene* fra 1838, er de naturligvis i høj grad et bekendtskab værd... Imidlertid er det samtidigt en livskraftig samling, dybt præget af Blichers fortrolighed med skov og have. Meget gror i digtene".

Nordjyske ved Jens Henneberg: 4 stjerner
"Vel når 'De danske Træer' ikke denne store klassikers niveau, men de sender et entydigt signal om Blichers tætte kontakt med naturen... Blicher udgav de 29 digte i 'Min Vinterbestilling' fra 1842/43, og man kan fint betragte dem som hans afsked med læserne. Mange af digtene udvider sig til en verden uden for træerne... Samlingen indeholder ikke Blichers bedste digte, men de hæver sig alligevel smukt over store dele af samtidens epigonagtige lyrik. Ydermere er det blevet en meget smuk bog med nyttige kommentarer og tekststuddybende fotos af formanden for Blicherselskabet, operasanger Erik Harbo".

dentlig talent at fængsle og tilfredsstillende smag" var i fortsættelsen *Den evige Jøde* i 10 fyldige bind en smal sag for ham. Efter 16 bind i serien *Folkets mysterier*, der udtrykker revolutionære tanker (vi lever nu på Marx' tid) blev han landsforvist og døde i Savoyen i 1857.

Med disse romaner lykkedes det Sue at ovebevise franskmændene at de dårlige forhold ikke skyldtes ondskab eller moralsk forfærd, men sociale forhold.

Sue levede som nævnt samtidig med en af Frankrigs kendteste forfattere Honoré de Balzac. Begge interesserede sig for proletariatet og dets forfærdelige forhold. Blicher omtaler aldrig Balzac.

Men Blicher kunne altså ikke bifalde Sues overordentlige iagttagelses- og opfindelsesevne samt dristighed og kraft.

Han minder vel i virkeligheden noget om Goldsmith i England med dennes lange historie *Præsten i Wakefield* (oversat af Blicher i 1827), og han har også taget en del i arv fra andre engelske storytellere.

Han er næsten samtidig med Herman Melville, den store amerikanske forfatter der var glemt i en årrække.

Stilen kan minde om nogle af de langstrakte tv-serier og romaner vi ser og læser i dag, hvor man hele tiden opfinder "svinkeærinder", for at det hele kan strække rigtig langt.

Det er en møjsommelig affære at komme gennem en bog som *Den evige Jøde*,

der i høj grad er et angreb på den katolske jesuiterorden, og hvor to af hovedpersonerne er abbeden d'Aigny og jesuitten Rodin, to meget farlige mænd, der lever op til en hemmelig aftale om al-

tid at udspionere hinanden og få alle andre til det samme. Det hele går ud at røve en 150 år gammel millionær, der bevogtes af en jødisk slægt, deraf fortællingens navn. Hertil kommer de utrolig troskyldige arvinger, nogle fattige, en soldat, nogle døtre efter en general, men også rige

folk, der alle stammer ned fra en forfulgt adelsmand. Nu 150 år efter hans død skal de arve ham og være til stede når testamentet åbnes. Titlen henviser bl.a. til Jerusalems skomager, og er måske et symbol på den evigt undertrykte arbejderklasse (Gyldendals leksikon) men er altså også den omtalte jødeslægt, der passer arven gennem 150 år og formår at få den til at formere sig enormt.

Pyh ha, en langstrakt affære, der ikke kan anbefales, men det er morsomt at tænke på, at det var den slags bøger, der læstes i København og provinsen, og det er netop denne læsning Blicher advarer imod, en fortælling, der inden for få år blev trykt fire gange i København.

Brevene til Ingemann er spændende læsning, så hvis Blichernoters læsere ikke har dem, så kan de købes hos selskabet, der udgav dem i 2007.

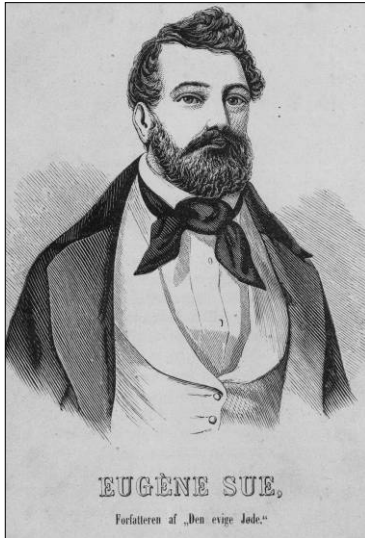
Steen Stensen Blicher og Eugène Sue ved Erik Harbo

Blichers bedømmelse af andre forfattere finder vi bedst udtrykt i de mange breve til B. S. Ingemann. En brevveksling der varede 22 år fra 1817 til 1839 indtil Ingemann stoppede, måske pga. Blichers vågnende liberale interesser. Blicher kunne være forbavsende kontant og barsk i sin vurdering både af sine danske kolleger og udenlandske ditto.

Blicher har netop sendt Ingemann ”4de Deel af mine Fortællinger” som han siger i et brev fra Spentrup 22. okt. 1834, altså fembinds udgaven hos Boghandler Steen fra 1833. Samtidig venter han på, at Ingemann skal sende ham sin sidste historiske roman (Prins Otto af Danmark). – Men så tager Blicher fat på sin forargelse over den franske forfatter Eugène Sue og to af hans kolleger. Han skriver: ”Lægger du noget til den Rædselsperiode i Romantiken, som truer os fra Frankrig af? Jeg har læst Prøver af tre Terrorister, af hvilke dog Eugen Sue er den allerværste, og en sand Marat. Hans ”Salamander” er et Product, som ikke Helvede kunde udklække afskyeligere; den har een bestemt Tendens, denne nemlig: at vise, at det her i Verden altid gaaer de Onde vel og de Gode ilde, at Dyden er Vanvid og Lasten Viisdom, kort sagt: at denne Verden er et sandt Helvede. Det er skammeligt,

at saadan en Bog maae oversættes paa dansk”.

Ihukommende hvor opfarende Blicher kunne være satte jeg mig til at læse store dele af Sues roman *Den evige Jøde* i en oversættelse af Carl Herman fra 1867.

Sue, oprindelig militærlæge, blev født i Paris 10. dec. 1804 og stammer fra en gammel slægt i Provence. Mange af hans forfædre var læger, og faderen var overlæge på Napoleons togt til Rusland. Kejserinden blev hans gudmoder, og han er opkaldt efter hendes søn prins Eugène. Han lever samtidig med en række digtere, der nok huskes bedre i dag i hvert fald i Danmark: Honoré de Balzac, Alexandre Dumas, François-René de Chateaubriand, Gustave Flaubert, Emilie Zola og Stendal.

Efter mange oplevelser bl.a. som læge i marinen, et job der førte ham rundt i verden, kastede han sig over marinemaleriet for at ende i litteraturen. Det blev til en række søfartsromaner, herunder *Atar Gull* og den omtalte *Salamander* (1832). Desuden blev han marinehistoriker. Han blev især berømt, da han skrev *Paris' mysterier*, oversat til dansk mange gange og en vigtig forudsætning for Victor Hugos *De elendige*. Stilen med at skildre lastens huler i de fattige parisiske samfund og den fornemme og finere verden, for, som historikerne siger ”med overor-

Muntre historier om St. St. Blicher ved Jon Høgh

Jeg er i besiddelse af en gammel bog, der bærer titlen *Graabonden fortæller*. Han hedder J.C. Nielsen og er født på Lille Gråskov i Thorning Sogn i 1868.

St. St. Blicher var sognepræst for Thorning og Lysgård menigheder i årene 1819-25.

Fra sin bedstefar, der i tre år tjente hos Blicher, har gråbonden J.C. Nielsen fået en del historier om digterpræsten, som han i 1912 gavmildt deler ud af i samtale med sognepræst og forfatter Kresten H. Lidegaard.

Det er muligt, at nogle læsere af Blichernoter kender historierne, men så kan de jo glæde sig over, at de, der ikke har hørt eller læst dem, nu får muligheden for at lære dem at kende. Hist og her i en let omskrivning fortælles de på de følgende linjer. Kilden er ovennævnte gode bog.

En søndag står Blicher i fuld ornat og skal op i Thorning Kirke for at holde gudstjeneste, da degnen Per Dyhr hastigt kommer og meddeler ham, at der står to rådyr i den lille skov Pusrøgel, der dengang var beliggende et par stenkest øst for kirken. Blicher krænger hastigt krave og kjole af og beordrer degnen til at gå op i kirken og synge en lang salme. Så griber han sin doubletbøsse, iler op i skoven, nedlægger begge dyr. Atter hjemme kommer han på ny i kjole og krave og skynder sig op i kirken, hvor Per Dyhr mangler de sidste 2-3 vers af den 28 vers lange salme *Oh, synd, din synd begræd*

På Thorning Vestermark boede bonden Kren Pejzen, der i folkemunde aldrig kaldtes andet end Kros, fordi han var både vigtig og pralende. Sådanne menne-

sketyper findes alle vegne, og overalt må de finde sig i at blive holdt for nar, når muligheden byder sig. Engang var Kren Pejzens får blevet skabede, og han beklagede sig til en nabo, der rådede ham til at gå til præsten. *Det ka han nem ordne, for han hå`jo gå`n i den swot skuel, og di foer æ forgjor*. Kros går til Blicher og fortæller ham, hvordan fårene skaber sig, og så beder han så mindeligt, om præsten vil kurere dem og hæve trolddommen. *Nej, min gode mand, det må jeg ikke befatte mig med, om jeg også kunne*, siger Blicher. Men så opfordrer han Kros til at gå til Mads Doss, der også boede på Vestermarken. *Kan du få ham til at kigge lige ind ad din fårestidør, da garanterer jeg for, at fårene straks kommer sig*. Men det ville Kren Pejzen aldrig kunne få Mads Doss til, det vidste Blicher, det vidste Mads også selv, for han var så ualmindelig skeløjet, at folk på egnen sagde, at når Mads så efter flæsket, så tog han kødet. Da Kren Pejzen havde forelagt sit ærinde for Mads Doss, sagde han: *Nej, Kren Pejzen, do ved jo godt, te a ka ett kigg lieg ind å di foerstidaer, men det kan æ præjst, så gå do hellere op te ham igen*. Om Kros blev slukøret? Det nævner gråbonden ingenting om. Men det har vigtige og pralende mennesker det ikke med at blive.

Et år havde Blicher tækkemanden Peder Revl, der også var bonde i Thorning Overby, til at omtække præstegårdsladens søndre side. Digteren gik selv og passede ham op med lyng og halmtag; inde på loftet befandt opsyeren sig, men udover at skulle stikke tækkenålen ud til

Peder Revl havde han også let ved at følge med i, hvad der foregik derude under helt åben himmel.

Vejen til sjælen går som bekendt igenem øret!

Peder Revl var en munter og snakkesalig mand, der gerne lod munden gå, så med den ene, så med den anden historie. De var alle et inspirationens kildevæld for Blicher; han befandt sig godt. Men engang, hvor han var uden for hørevidde, sagde opsyeren, at han ikke forstod, at Peder Revl sådan lod munden løbe, *for do ka væ lisså sikker o, te han skrywer over hver jennest uer, do sejer.* – *Så vil a ett fortææl ham mier*, sagde Peder. Og sådan blev det. Blicher kunne ikke få et ord mere ud af ham, men det siges, at Peder Revl havde leveret stof til både Hosekræmmeren og Jens Jensens soldaterhistorier i E Bindstouw.

Som sognepræst skulle Blicher være til stede og overvære de årlige eksaminer i de små skoler. Han havde såmænd megen medlidenhed med de små skolebørn, der på en sådan eksamensdag skulle overhøres offentligt. Der var selvfølgelig dem, som kunne deres lektier, men der var også altid nogen, som ikke kunne, fordi de ikke kunne. De kaldte uden tvivl på hans medynk.

Den samme medynk rettede han i hvert fald en gang mod et umælende væsen, og det netop på en eksamensdag i en lille-skole i kolonien Grønberg. Børnene lirede lektie på lektie af for tilhørerne, deriblandt St. St. Blicher. Men så med et, under rabalder og skrål, kommer degnekonen farende ind i skolestuen, midt under en alvorlig overhøring af en eller anden kumpan, for at meddele, at der står

en kronhjort derude i kålgården (køkkenhaven). Digteren rejser sig, griber sit gevær om løbet, og så farer han ud i køkkenhaven, hvor han ser den firbenede stå og kro sig. Så tager han sigte. Men hvad er så det! Hjorten ser så vemodsfuld og angst på digteren, så at han ikke kan få sig til at trykke på aftrækkeren. Han sænker derfor bøssen; så tager han sigte igen – men krondyret står som forstenet. Så hilser han på det mægtige dyr: *Go awten og Guds fred! A skyer dæ ett nier!* Det hører hjorten, det gør den, men den forstår vist ikke; for den farer af sted i spring på spring over marken. Blicher går tilbage og indtager sin plads i skolestuen.

Fra anden kilde end gråbonden har Lidegaard også en historie at fortælle. En dag, hvor Blicher var på jagt, kom han ind på gården Ilkom. Det var just i middagsstunden, hvor folkene sad omkring skiven og indtog deres middagsmad, der bestod af kartoffelgrød. Blicher hilser, gårdfolkene hilser. Så siger konen: *Vil æ prejst ett ha`en skjeffuld mej?* Måske havde han, da han besluttede sig for at træde indenfor, håbet på dette tilbud. – Jo tak, det ville han gerne, og han slår sig ned på langbænken mellem folkene. Men så opdager konen, at der mangler en ske: *Åh, det er wae (værre), no hå vi ingen skie!* Dertil svarer pigen: *Det hå ingenting å betyde, muer, for a æ færdig, så æ prejst ka fo min*, hvorpå hun slikker skenen ren, tørrer den grundigt af i sit under-skørt og rækker den til Blicher. Med glubende appetit henter han den ene skefuld kartoffelgrød efter den anden, og hver gang, han havde sunket en mundfuld, sagde han: *Åh, hvor det smager!*

Ja, det var det, og det er ikke noget særligt. Og det er det så alligevel. Historierne udviser jo en nær samhørighed mellem præsten St. St. Blicher og hans små og store sognebørn. Men det er ikke det vigtigste. I al deres korthed fortæller de endnu mere om troskabsforholdet mellem en jysk befolkningsgruppe, ved dens sindelag, virke og levevis, og den digter, der i årenes løb påtog sig, på godt og ondt, at skildre den samme befolkning.

Et berømt digt af Blicher 1819

I digtet sender Blichers en tanke til vennen Ingemann, der er på rejse i Italien.

Hedelærkens Velkommenhjem til Nattergalen

*Længe har jeg savnet, o Broderlii! Din Sang.
Hvor har Du været den Vinter mørk og lang?
Iis og Sne har dækket mit lyngtakte Huus,
Haglen om mig raslet i Stormenes Suus.
Ensom har jeg flaggret paa Marken kold og hvid,
Inderligen længtes efter Foraarets Tid,
Tænkt med Fryd og Smerte paa henfarnes Lyst -
Blomsterrige Sommer og frugtrige Høst.*

*Hvor har Du været den lune Foraarsnat?
Lyttende jeg ledte gennem Skov og gennem Krat;
Solen straalte venlig igjennem Regn og Slud,
Martsviolens dufted og Bøgen sprang ud,
Blomsterflokkene smilte paa Ager og i Kjær,
Lundene grønnedes - men Du var ikke der.
Alle de Smaafugle sang op i Skov og Vang -
Hvor var Du henne, o Broder! med Din Sang?*

*Hvor har Du været den Sommernat saa luun?
Ofte jeg lyttende er vaagnet af mit Blund:
Iriskens qvidred" i Skovens dunkle Sal,
Stillitsen og Droslen: - men ingen Nattergal;
Ak! hvor har Du været i Høsten da jeg svang
Over gule Stubbe mig i Skyen med min Sang?*

*Alle mine Venner forlode mig nu -
Ak! hvorfor taug da, og forlod mig ogsaa Du?*

*Var Du i det Land, hvor Citronen voxer vild?
Guldorangen gløder i Sommersolens Ild;
Milde Vinde vifte fra Himlen reen og blaa;
Gjennem Myrthelunde de stille Bække gaa;
I de grønne Dale er Strengleeg og Dands,
Brune Lokker flaggre fra spraglede Krands;
Citharen klinger i maanelyse Nat,
Brune Øine tindre under nikkende Hat.*

*Var Du i det Huus, som paa Søiler er bygt?
Gjennem mange Storme det stander fast og trygt;
Gamle Marmorstøtter udi den vide Hald
Lytte saa tause til Klippefossens Fald.
Der sørger Niobe for evig uden Trøst,
Slangerne kryste Laocoons Bryst;
Fægteren krummer sig i Døden paa sin Arm,
Cytherea smiler med Haanden paa sin Barm.*

*Var Du paa de Klipper, som Skyen gaaer forbi?
Ludende i Taagen staaer Mulen paa sin Stie.
Gamle Drager lure i Hulen dyb og mørk,
Klippe-Elven bruser hen i den øde Ørk;
Tordener brumle i Bjergets hule Skjød,
Gjennem Røg og Aske opstiger Luen rød;
Gnistrende Lava bag det flygtende Folk,
Mellem faldne Mure Banditten med sin Dolk.*

*Broder! ak! hvi vilde Du til det fjerne Land
Drage bort saa vide ud over Mark og Strand?
Leer ei her om Dagen den Soel paa Himlen blaa;
Maanen ei om Natten med sine Stjerner smaa?
Ingen Klipper reiser sin snebedækte Krop,
Men med Løv og Blomster er smykket Høiens Top:
Ingen Klippe-Elve i Dalen bruse vildt,
Men i grønne Enge gaaer Bækken taus og mildt.*

*O! saa bliv da hjemme paa elskte Fædreø!
Flyv ei meer forvoven ud over vilden Sø!
Lad de andre flaggre ustadige omkring!
Her er dog det Bedste af hele Jordens Ring.
Bliv og byg Din Rede i grønne Fædrelund!
Fryd med Dine Sange den tause Midnatsstund;
Syng, naar Solen stiger paa Østerhimlen blaa;
Sødt naar Solen daler, Du Dine Triller slaee.*